

Bli kjent med menneskerettighetene

Tema: Menneskerettighetserklæringen

Mål: Elevene blir kjent med internasjonale menneskerettsregler

Når: Etter at elevene har oppnådd en grunnleggende forståelse av hva menneskerettigheter er, helst gjennom en av de foregående øvelsene.

Alder: fra 11 år

Metode: Diskusjon og gruppearbeid

Tid: 2 UT

Hjelpemidler: Kopier av den forenklete versjonen av FNs Verdenserklæring om menneskerettighetene (én for hver elev; *bruk kopioriginal 1*). 30 lapper med én artikkel hver fra Verdenserklæringen.

Etter at elevene har gjort seg sine egne tanker om hva menneskerettigheter er, diskuterer klassen hvordan det står til med disse prinsippene i virkeligheten: Føler alle at de virkelig kan gjøre bruk av alle disse rettighetene? Hvem har personlig opplevd at noen av disse rettighetene ikke har blitt ivaretatt?

Hvordan er det i andre land? Kjenner noen eksempler på at enkelte av disse rettighetene ikke blir respektert? Hvorfor skjer det?

Læreren bringer nå inn det internasjonale aspektet: Hvis alle mennesker skal ha de samme menneskerettighetene, kan ikke dette være avhengig av ulike regjeringers politikk overfor sine innbyggere. Alle verdens land har forpliktet seg til å beskytte menneskerettighetene – ikke bare innenfor sine egne grenser, men i hele verden. Det betyr at alle mennesker har et felles ansvar for å virkeliggjøre menneskerettighetene for alle. Ingen stat har rett til å si at andre land ikke kan blande seg inn i deres indre anliggender når det gjelder menneskerettigheter. Alle har rett og plikt til å interessere seg for hvordan mennesker i andre land lever, og om deres rettigheter blir beskyttet på en tilfredsstillende måte.

Denne idéen har sitt grunnlag i FNs Verdenserklæring om menneskerettighetene som ble vedtatt i 1948. Representanter fra alle de landene som den gang var medlemmer av FN, ønsket å slå fast de rettighetene som alle mennesker i hele verden har krav på.

Nå skal elevene bli nærmere kjent med FNs Verdenserklæring om menneskerettighetene: Hver elev får en lapp med en artikkel fra Verdenserklæringen på. (Hvis det er færre enn 30 elever, får noen to artikler.) Som alternativ kan klassen også inndeles i grupper, og hver gruppe får omtrent likt antall artikler. Elevene skal nå lese gjennom artikkelen de har fått, tenke over den og forberede seg til å forklare den for resten av klassen. I tillegg skal de prøve å komme med et eksempel på når artikkelen ble ivaretatt, og med et eksempel på når den ble brutt.

Når alle er ferdige, får hver elev en kopi av den fullstendige Verdenserklæringen. Først leser klassen innledningen sammen, og læreren forklarer den hvis nødvendig. Så presenterer elevene artiklene de har forberedt, fra 1 til 30, og gir et eksempel på ivaretagelse og brudd på denne artikkelen. Når det er behov, kan læreren hjelpe litt til. Klassen skal også få anledning til å stille spørsmål til eller diskutere enkelte artikler.

For å spare tid i timen, kan elevene få som lekse å forberede artikkelen de har fått utdelt til neste time.

OBS:

Når FN-erklæringen blir presentert etter at elevene har laget sine egne lister av menneskerettigheter, er det meget viktig at FN-erklæringen ikke presenteres som den riktige fasiten. Det elevene oppfatter som sine rettigheter, er like berettiget som de rettighetene FN har nevnt. Verdenserklæringen er mer enn 50 år gammel. Det kan hende at elevene kommer på en del rettigheter som i mellomtiden er blitt inkludert i andre menneskerettighetsdokumenter.

Kopioriginal 1: Verdenserklæringen, forenklet versjon

Verdenserklæringen om menneskerettighetene, forenklet versjon

Artikkel 1

Alle mennesker er født frie og bør behandles likt.

Artikkel 2

Alle er like mye verd, uansett, f.eks. hudfarge, kjønn, religion eller språk.

Artikkel 3

Alle har rett til liv, frihet og sikkerhet.

Artikkel 4

Ingen har rett till å gjøre deg til slave, og du skal heller ikke gjøre andre til slave.

Artikkel 5

Ingen har rett till å skade deg eller torturere deg.

Artikkel 6

Alle har rett til overalt å bli behandlet som person og ikke som en ting.

Artikkel 7

Alle er like for loven og har rett til samme beskyttelse av loven.

Artikkel 8

Alle har rett til å få hjelp av en advokat når deres rettigheter ikke blir respektert.

Artikkel 9

Ingen har rett til å kaste deg i fengsel uten grunn eller utvise deg fra landet ditt.

Artikkel 10

Hvis du er anklaget for en forbrytelse må saken mot deg behandles offentlig og på en rettferdig måte.

Artikkel 11

Alle har rett til å bli ansett uskyldige inntil det motsatte er bevist.

Artikkel 12

Alle har rett til privat liv. Ingen har lov til å ta seg inn i huset ditt, åpne brevene dine, plage familien din eller baktale deg.

Artikkel 13

Alle har rett til å reise fritt innenfor sitt land og til å forlate sitt land hvis de ønsker det.

Artikkel 14

Alle har rett til å flykte til et annet land og bli beskyttet der hvis de blir forfulgt eller står i fare for å bli forfulgt. Men denne retten gjelder ikke for de som blir forfulgt på grunn av en vanlig forbrytelse.

Artikkel 15

Alle har rett til å tilhøre et land.

Artikkel 16

Alle voksne har rett til å gifte seg og stifte familie. Mann og kvinne har like rettigheter i et ekteskap. Ingen må bli tvunget til å gifte seg.

Artikkel 17

Alle har rett til å eie eiendom, som ingen kan ta fra dem uten grunn.

Artikkel 18

Alle har rett til å tenke hva de vil og til å handle etter sin overbevisning. Alle er frie til å velge og utøve sin egen religion og til å skifte religion hvis de vil.

Artikkel 19

Alle har rett til å ha sin egen mening, si hva de tenker og til å utveksle informasjon og idéer med andre.

Artikkel 20

Alle har rett til å delta i fredelige møter og foreninger. Ingen må bli tvunget til å tilhøre en forening.

Artikkel 21

Alle har rett til å delta i styringen av sitt eget land.

Artikkel 22

Alle har rett til å bli beskyttet mot å lide nød for å være i stand til å utvikle sine evner og sin personlighet.

Artikkel 23

Alle har rett til arbeid mot rettfærdig betaling og under gode arbeidsforhold. Alle har rett til lik betaling for likt arbeid.

Artikkel 24

Alle har rett til hvile og fritid.

Artikkel 25

Alle har rett til mat, klær, bolig og andre livsnødvendige ting. Alle må ha tilgang til hjelp når de er syke.

Artikkel 26

Alle har rett til å gå på skole og lære seg et yrke.

Artikkel 27

Alle har rett til å delta i kulturlivet.

Artikkel 28

Alle land må bidra til å gjøre verden til et sted der alle disse rettighetene kan bli virkeliggjort.

Artikkel 29

Alle må respektere andres rettigheter. Det kan bare settes grenser for dine rettigheter hvis dette er nødvendig for å beskytte rettighetene av en annen person.

Artikkel 30

Ingen stat og ingen enkeltperson har rett til å ødelegge noen av de rettigheter og friheter som er nevnt i denne erklæringen.